

Хералдички грбови за претседателот и МПЦ

Heraldic Coat of Arms for the President and MOC

Грбот на претседателот
Coat of Arms of the President

Минатата година беше мошне плодна за Македонското хералдичко здружение, (МХЗ): Два од трите грба на важни институции се блазонирали од страна на Македонското хералдичко здружение: Грбовите на претседателот на Република Македонија и на Македонската Православна Црква. За жал, оној најважниот, грбот на Република Македонија беше донесен без консултација со МХЗ. Стр 3

Грбот на МПЦ

Last year was very fruitful for the Macedonian Heraldry Society (MHS): Two of the three Arms of important institutions were devised by the Macedonian Heraldry Society: Coat of Arms

Coat of Arms of the MOC

of the President of the Republic of Macedonia and of the Macedonian Orthodox Church (MOC). Unfortunately, the most important Arms of the Republic of Macedonia was adopted without consultation with the MHS.

Page 3

Старо- новиот „грб“ на Македонија The Old - "New Coat of Arms" of Macedonia

Република Македонија по 18 години доби нов „грб“ - стариот социјалистички, за да не биде таков, ја загуби петокраката ѕвезда.

The Republic of Macedonia, after 18 years got its new "Coat of Arms" - the old socialist, not to be that - lost the five pointed star.

Page 19.

Хералдички грбови за претседателот и МПЦ	
Јован Јоновски	3
Краток вовед во вексилологија	
Александар Гижаровски	9
По трагите на првите македонски одликувања	
Драган Георгиев	11
Орденот „8 Септември“	
Петар Гајдов	14
Хералдика во помошните историски науки	
д-р Бобан Петровски	16
Нова книга по хералдика	
Јован Јоновски	17
Македонија со старо-нов „грб“	
Јован Јоновски	19
Терминолошки речник	21
Хералдика на Википедија на македонски	22
Активности на МХЗ	26
Регистерот на грбови	24
New Heraldic CoA for the President and MOC	
Jovan Jonovski	3
A Brief Introduction to Vexillology	
Alexandar Gižarovski	9
Tracing first Macedonian decorations	
Dragan Georgiev	11
Order of “8 of September”	
Petar Gajdov	13
Heraldry in Auxiliary Historical Sciences	
Dr. Boban Petrovski	16
New Book on Heraldry	
Jovan Jonovski	17
Macedonia with Old “New Coat of Arms”	
Jovan Jonovski	19
Activities of MHS	22
Heraldic Register	24

Од уредникот

Пред вас е четвртиот број на Македонски хералд, кој ја прекинува традицијата да излегува на две години. Сите досегашни броеви се излезени поради некој настан кој дејствувал како катализатор. Првиот и вториот број излегоа воочи предавањата на МХЗ по повод Меѓународниот ден на музеите. Третиот број излезе во предвечерјето на отворањето на поставката Хералдика во Македонија во Музеј на Македонија. Овој број пак излегува поради Генералното собрание на Меѓународната конфедерација за генеологија и хералдика, која ќе се одржи во рамките на 29 Меѓународен конгрес на генеолошки и хералдички студии во Штутгарт во септември 2010 на кој Македонското хералдичко здружение треба да биде примено во полноправно членство.

Во овој број покрај збогатената рубрика за македонските одликувања започнува нова, за вексилологија. Продолжува претставувањето на местата и институциите каде може да се дознае повеќе за хералдиката.

Главната статија е посветена на трите нови грбови значајни за Македонија, од кои два се дело на МХЗ. Дадени се и неколку грба кои се создадени пред официјализирањето на регистерот кои по автоматизам беа префрлени во регистерот.

За жал, ветената статија за новите откритија на симболи во македонската средовековна уметност нема да биде поместена во овој број поради фактот дека д-р Снежана Филипова ги напушти редовите на МХЗ. Секако, МХЗ е секогаш спремно за конструктивна соработка.

Editorial

Before you is the fourth issue of the Macedonian Herald, which interrupts the tradition of biannual publication. All existing issues were published for a specific event which acted as catalyst. The first and second issue were published in relation to the lectures by MHS on the International Museums Day. The third issue came on the eve of the opening of the exhibition called “Heraldry in Macedonia” at the Museum of Macedonia. This issue, is published because of the General Assembly of the International Confederation of Genealogy and Heraldry, which will be held within the 29th International Congress of Genealogical and Heraldic Studies in Stuttgart in September 2010, where the Macedonian Heraldry Society is expected to be admitted as a full member.

Beside the enriched section about Macedonian decorations, this issue has a new section on vexillology. We also continue with the places and institutions where more could be heard on heraldry.

The main article is devoted to three significant new Arms in Macedonia, two of which are the work of the MHS. In the Heraldic Register section, we present several Coats of Arms created before the official establishment of the Registry, these being automatically transferred to the register.

Unfortunately, the promised article about new discoveries of Macedonian symbols of medieval art will not be found in this issue, since Dr. Snezana Filipova has left MHS. Of course, MHS is always open for constructive cooperation.

Дигитална верзија на овој број:

Digital version of this issue:

heraldika.org.mk/MkHerald-4.pdf

Македонско хералдичко здружение

Петар Манџуков 113/6
1010 Скопје, Македонија
Уредник: Јован Јоновски
Лектор: Евгенија Стојанова

+389 2 (0)70 252 989
info@heraldika.org.mk

Macedonian Heraldry Society

Petar Mandzukov 113/6
1010 Skopje, Macedonia
Editor: Jovan Jonovski
English Editor: Bojan Jankuloski,
Melvyn Jeremiah

heraldika.org.mk

Хералдички грбови за претседателот и МПЦ

Heraldic Coat of Arms for the President and MOC

Авторите од МХЗ на работна средба со претседателот
The authors of MHS on working meeting with the President

Авторите од МХЗ на црковно-народниот собор
The authors of MHS on Ecclesiastic-laity Assembly

Минатата година беше мошне плодна за Македонското хералдичко здружение (МХЗ). Два од трите грба на важни институции се блазонирали од страна на Македонското хералдичко здружение: грбовите на претседателот на Република Македонија и на Македонската православна црква. За жал, оној најважниот, грбот на Република Македонија, беше донесен без консултација со МХЗ.

Грбот на претседателот

Со доаѓањето на новиот претседател на Република Македонија се постави прашањето за претседателските инсигнии. Република Македонија е една од ретките земји која нема претседателско знаме. Другите бивши југословенски републики ја наследија оваа практика која постоеше во двете Југославији. Решавањето на прашањето за инсигниите на претседателот му беше доверено на МХЗ.

Решавањето на претседателското знаме - штандарт, се сведува на три основни концепти: прв, на државното знаме во квадратна форма се додава државниот грб и истото се обрабува со соодветна бордура од волчи заби, по примерот на штандартите на монарсите од Средна Европа. Во оваа група спаѓаат земјите под влијание на Австро-Унгарија: Австрија, Србија. Второ, на квадратно платно обрабено со бордура е поставен државниот грб. Тука спаѓаат: Словенија, Чешка, Полска.¹

Третата група ја претставуваат земји кои имаат модификувано знаме за претседателот. Тука спаѓа Хрватска кај која на претседателското знаме е претставена модификација на државниот грб. Претседателот на Хрватска самиот ваков модификуван грб го користи како грб на претседателот.

Првичниот предлог
The initial proposal

The last year was very successful for the Macedonian Heraldry Society (MHS): Two of the three Coats of Arms of important institutions were blazoned by the MHS; the Coats of Arms of the President of the Republic of Macedonia and of the Macedonian Orthodox Church. Sadly, the most important one, the Coat of Arms of the Republic of Macedonia was adopted without consultation with the MHS.

The Coat of Arms of the President

With the coming to power of the new President of the Republic of Macedonia, the question of the presidential insignia arose. The Republic of Macedonia is one of the rare examples of countries which has no presidential standard. The other former Yugoslav republics have inherited the practice which existed in the two previous Yugoslavias. The task of resolving of the question for the presidential insignia was granted to MHS.

The resolution of the presidential flag, the Standard, can be reduced down to three basic concepts: the first of which includes the state flag on a square field with the Coat of Arms on top, appropriately bordered with wolf's teeth, following the example of the Standard of the monarchs of middle Europe. In this group are the countries influenced by Austria-Hungary: Austria, Serbia. Secondly, on a bordured squared canvas the state Coat of Arms is placed. Slovenia, the Czech Republic and Poland have done this.¹

The third group is comprised of countries with a modified president's flag. Such a country is Croatia which has a modification of the state Coat of Arms. The President of Croatia uses this modified Coat of Arms as a Coat of Arms of the President.

Also, France belongs to this group, where the presidential flag is actually a squared variant of the French

Во оваа група спаѓа и Франција, каде што претседателското знаме всушност претставува квадратна форма на француската тробојка, каде што во средното бело поле секој претседател има право да вгради свој симбол. Така, Шарл де Гол користи црвен архиепископски крст, а Франсоа Митеран симбол од две преплетени стебла. Неколку од поранешните претседатели на белото поле ставале свој монограм. Оние, пак, кои решаваат да не го искористат ова право, користат квадратна тробојка во која белото поле е потесно. Овој концепт го користат и други земји, најчесто франкофонски.

Класичниот пристап на поставување на грбот на знамето, во наши услови беше невозможно од повеќе причини: прво, грбот на Република Македонија не е хералдички грб. Второ, знамето е така графички решено што не може да се стави во квадрат без да се наруши основниот концепт.² Трето и најважно, на знамето е претставен силен графички елементарен симбол, сонце со дивергентни краци, кој не трпи никакво додавање на нешто до него, особено не пејзажната композиција.

За да се реши проблемот на штандартот, односно хералдичка композиција која би се аплицирала на квадратно платно, се постави и прашањето на грб на претседателот, како грб на позиција.

Првичниот пристап беше да се најде грб поврзан со Македонија, вон илирските грбовници, кој се појавува најмалку двапати во историските извори и кој има поткрепа и во материјалната култура. Беа одбрани два грба од европските грбовници, едниот грбот на Александар Македонски (од гравура од Букгмајер од 1513 година) и грбот на кралот на Македонија (од Рандел Холм 1448 година), претстави кои се наоѓаат и во баварскиот грбовник од 1530 година. На првиот е претставен златен грифин на црна основа, а на вториот на црвено три градобрански појаси сребро.

Синтезираниот грб претставуваше штит шестпати расечен на црвено и црно, златен грифон. Уште во подготвителната фаза се крена голема контроверза околу грифинот на кого се гледаше како вештачки компромис меѓу македонскиот лав и албанскиот орел, особено по информациите дека е можно скорашно решавање и на државниот грб за што е потребно Бадинтеровото мнозинство. Овој проект никогаш не дојде до крајот.

Покрај хералдот м-р Јован Јоновски, тимот го сочинуваа и персевантот Петар Гајдов, и графичкиот дизајнер Стојанче Величковски.³

Останати без главните аргументи, другото решение беше да се сврти кон симболиката која е веќе прифатена. Сонцето како симбол е веќе утврдено и се наоѓа и на знамето и како главен мотив во химната на Македонија. Тоа е присутно и доминантно

tricolour, where every president has the right to place his own symbol in the middle white field. So, Charles de Gaulle used a red Archbishopric's Cross, and Francois Mitterand a symbol of two intertwined trees. Several of the former presidents have placed their own monograms. Those which choose not to utilize this right, use a squared tricolour with a narrowed white field. This concept is used by other countries, too, mainly the francophone ones.

The classic approach to placing the Coat of Arms on the flag, with our conditions, was impossible from several reasons: first, the "Coat of Arms" of the Republic of Macedonia is not a heraldic one. Second, the flag is designed in such a way that placing it in a square is not possible without disturbing the basic concept.² The third and most important, is that the flag includes a sun with divergent rays, a strong graphical and elemental symbol which doesn't allow any additions on it, and especially not the landscape composition.

To solve the problem of the Standard, that is, the heraldic composition which would be applied on a squared canvas, also arose the question of the Coat of Arms of the President, as a Coat of Arms of office.

The initial approach was to find a Coat of Arms connected to Macedonia, but outside the Illyric armorials, which appears at least twice in the historic evidences and which has support in the material culture. Two Coats of Arms were chosen from the European armories, one of which is Coat of Arms attributed to Alexander the Great (from an engraving by Bukgmeier from 1513) and the other being the Coat of Arms attributed to the King of Macedonia (by Randel Holm in 1448), both of which are also found in the Bavarian armorial from 1530. The first is Sable a griffin Or, and the other is Gules, three fesses embattled Argent.

The synthesised Coat of Arms was Gules, three fesses sable, a griffin or. During the preparation phase there was a great controversy about the griffin which was seen as an artificial compromise between the Macedonian lion and the Albanian eagle, especially after the information of a possible solution for the state Coat of Arms which would require a Badenter's majority. This project never saw an ending.

Along with the Herald, magister Jovan Jonovski, the team was comprised of the pursuivant Petar Gajdov, and the graphic designer Stojanče Veličkovski.³

Left without the main arguments, the other solution was to turn to the symbols which were already accepted. The sun as a symbol was already accepted and is found on the flag and as one of the main motifs in the anthem of Macedonia. It is present and dominant in the state "Coat of Arms" also.⁴ The other symbol, almost unknown to the public, is the Macedonian oak (*Quercus Macedonica*), endemic to Macedonia, as a floral symbol.

и во државниот „грб“.⁴ Вториот симбол, скоро непознат во јавноста, е ендемичниот македонски даб (*Quercus Macedonica*) како флорален симбол на Македонија. Неговите карактеристики го прават еден од најбараните видови на дрво за градби во текот на отоманската империја. Тој е издржлив, цврст, жилав и не црвосува, карактеристики и на Македонија.⁵

Основниот концепт на грбот на претседателот, кој требаше да е аплициран на штандартот, се состои од два елемента: првиот, сонце со диврегенти зраци поставено на шпански штит, и соодветно аплицирани гранки од македонски даб. Кај грбот тоа се две вкрстени гранчиња, а кај штандартот требаше да биде соодветна флорална рамка.

Блазонот на грбот е: штит поделен на вртешка од 16 злато и црвено, завртено за половина. Во средината безант⁶ обрабен црвено. Под штитот две вкрстени гранки од македонскиот даб со по осум листови и осум плодови, сè злато.

Иако првично изгледа дека всушност знамето е аплицирано на штит, има неколку битни разлики. Зраците од сонцето на знамето не се симетрични и се потенки од просторот меѓу нив, додека хералдичката поделба на вртешка дава еднакви симетрични полиња. Штитот е тенко обрабен, обратно обоено (ова не претставува бордура која по својата природа е доста подебела).

Законот за употребата на грбот и знамето на Република Македонија⁷ утврдува дека е можно знамето на Република Македонија да се употреби во амблемите на државните институции. Од друга страна, немањето закон за претседател, пак, доведе до тоа штандартот сè уште да не е усвоен, на што веројатно ќе се причека подобро време.

Грбот на МПЦ

Грбот на Македонската православна црква е донесен со првиот Устав на МПЦ, од 6 октомври 1958 година, во кој грбот не е јасно и еднозначно дефиниран, и тој никогаш не е правилно прикажан, ниту според самиот опис од Уставот, ниту според хералдичките правила, ниту пак, според естетските критериуми.

Членот 4 од Уставот велеше:

Грбот на Македонската православна црква е во средината на плашт со пурпурна боја, украсен со крст од десната страна и архијерејско жезло од левата страна, со штит и златна архијерејска круна поставена над него. На штитот е претставена црквата „Св. Климент Охридски“ во Охрид.⁸

Недоследноста во грбот на МПЦ се зголеми особено по возобновувањето на Светиклиментовиот храм на Плаосник, Охрид, во 2002 година. Според Уставот, на грбот беше изобразен храмот „Св.

Its characteristics made it one of the most sought-after types of construction wood throughout the rule of the Ottoman Empire. It is durable, solid and doesn't rot – the characteristics of Macedonia.⁵

The basic concept of the presidential Coat of Arms, which should have been applied to the standard, is comprised of two elements: the first one being the sun with divergent rays set on a Spanish shield, and being accordingly decorated with branches of Macedonian oak. The Coat of Arms has two crossed branches, while the Standard should have had a floral bordure.

The blazon of the Coat of Arms is as follows: Gyronny of 16 Or and Gules, a bezant fimbriated Gules. Under the shield, two branches of Macedonian Oak Or with eight leafs and eight fruits in saltire all Or.

Although at first it seems that the flag is imposed on a shield, there are several differences. The rays of the sun on the flag are not symmetrical and are thinner than the spaces between them, while the heraldic division of gyronny gives equal and symmetrical fields. The shield is thinly -bordered counter-charged (this is not a standard border which by nature is quite thicker).

The law for the use of the Coat of Arms and the Flag of the Republic of Macedonia⁶ says that it is possible for the Flag of the Republic of Macedonia to be used in the emblems of state institutions. On the other hand, having no Law for the President brought us to the fact that the Standard is not yet adopted, and we will most probably wait for some better times for it to be so.

Coat of Arms of MOC

The Coat of Arms of the Macedonian Orthodox Church was established by the first Constitution of the MOC, from October 6, 1958, in which the Coat of Arms is not clearly and unambiguously defined and not properly displayed - not according to the description of the Constitution, nor according to heraldry rules, nor according to aesthetic criteria.

Article 4 of the Constitution said:

The Coat of Arms of the Macedonian Orthodox Church is: In the middle of the mantle of purple color, decorated behind with a cross from the right side and Bishop's rod on the left, with shield and a golden Clerical crown placed over it, a shield with an illustration of the Church of St "Clement of Ohrid" in Ohrid.⁷

The inconsistency in the Coat of Arms of the MOC has increased especially after the restoration of St. Clement's Church on Plaosnik, Ohrid in 2002. According to the Constitution, it was the temple of St. Clement that was intended, which actually by transferring the relics of St. Clement, was placed in church of "Most Holy Theotokos - Perivleptas". Now the relics were transferred to the restored temple Plaosnik, in Ohrid.

The initial proposal from MHS in 2007 was to replace the charge on the shield with a representation of the

Климент“, кој всушност, со пренесувањето на моштите на свети Климент, беше сместен во „Св. Богородица Перивлепта“. Сега моштите се пренесени во возобновениот храм на Плаошник.

Првичниот предлог од 2007 година од МХЗ беше да се замени храмот на штитот со возобновениот храм „Св. Климент Охридски“, и притоа да се извршат хералдички и естетски корекции. По сеопфатна анализа, од страна на членовите на МХЗ, особено од историчарите и историчарите на уметноста во МХЗ: д-р Снежана Филипова, м-р Кирил Трајковски и Лена Ангелковска, е одлучено дека подобро решение е катедралниот храм „Св. Софија“, подигнат во 11 век, кој бил и седиште на архиепископот во најдолгиот период и на најголемата слава на Охридската архиепископија.

Бидејќи хералдиката не дозволува употреба на реални архитектонски ликови, претстави на конкретни објекти, а уште помалку нивни фотографски репрезентации, се изработи графичко решение на катедрален храм од типот на храмот „Св. Софија“, претставен од источната, олтарната страна. Затоа и описот на грбот вели златен храм, а во загради укажува што претставува тој храм.

Со залагањата на членот на МХЗ, Иван Блажевски, овој предлог-проект за грб се претстави пред архиепископот и неколку владици. По еден неуспешен обид за воведување на новиот грб при промена на Уставот на МПЦ⁹ во 2008 година, во 2009 година кога беше извесно дека овој пат нема да има опструкции, хералдот на МХЗ, Јован Јоновски, доби засилување од дизајнерот и хералдичкиот уметник во подем, Стојанче Величковски, и започна графичкото дооформување и допрецизирање на конечниот дизајн и деталите на параферналиите.

Конечно, предлогот за измените на членот 3 во Уставот, заедно со графичкото решение се најде на разгледување на Црковно-народниот собор одржан во Скопје на 12 ноември 2009 година. По презентацијата и одбраната на дадениот предлог, тој беше усвоен само со два гласа против. Црковно-народниот собор побара да се извршат неколку корекции, од кои беа прифатени само оние кои се однесуваа на декорациите на митрата и мантијата, кои не се дел од блазонот, преку кои се доби правична застапеност на епархиите преку изборот на мотивите аплицирани на параферналиите на грбот. Грбот заедно со објаснувањето за потеклото на декоративните елементи беше објавен во Весник¹⁰ на Македонската православна црква, официјалното гласило на МПЦ.

Членот 3 од Уставот на МПЦ гласи:

Грбот на Македонската православна

restored temple of St. Clement, and thus make heraldic and aesthetic corrections. After the complete analysis by members of the MHS, especially from historians and art historians in the MHS: Dr. Snezana Filipova, MA Kiril Trajkovski and Lena Angelkovska, it was decided that a better solution would be to use the cathedral of St. Sophia, built in the 11th century, which was the seat of the Archbishop and represents the longest period of great glory of the Ohrid Archbishopric.

As heraldry does not allow the use of real architectural characters, presented concrete buildings and even less their photographic representations, a graphical solution was drawn for the Cathedral Church of St. Sophia, represented by the east altar side. Therefore, the description of the Arms says (orthodox) temple Or, and in parentheses it indicates that it represents the Cathedral Church of St. Sophia

With the efforts of the member of MHS Ivan Blaževski, this project proposal was presented to the Archbishop and several Bishops. After a failed attempt to introduce a new Arms while attempting to change the Constitution of the MOC⁸ in 2008, in 2009 when it was certain that this time there will be no obstructions, the Herald Jovan Jonovski with help from the rising heraldic artist and designer Stojanče Veličkovski started designing the graphic and further formation of the final design and details of the peripherals.

Finally, the proposal for amendments to Article 3 of the Constitution, together with the graphical solution was available for review at the Ecclesiastic-laity Council, held in Skopje on November 12, 2009. After the presentation and defence of the proposal, it was adopted with only two votes against. The Ecclesiastic-laity Council urged for a few corrections to be made, of which were accepted only those regarding to the mitra and the mantle, and which are not part of the blazon, through which there was an equitable representation of the Eparchies through the election of the motifs applied to the Arms' paraphernalia. The Coat of Arms and the explanation for the origin of the decorative elements were published in the Gazette⁹ of the Macedonian Orthodox Church, the official newsletter of the MOC.

Article 3 of the Constitution of the MOC states:

The Coat of Arms of the Macedonian Orthodox Church is: Gules, an (orthodox) temple Or (representing the Archbishopric Cathedral Church "St. Sophia" in Ohrid). The shield is wrapped with mantle Gules with a lining Argent. The mantle is ensigned with a Bishop's mitre Or. Behind the mantle are a cross and a sceptre in saltire both Or.

In the footnote a more detailed de-

Стариот грб
The Old Coat of Arms

црква е: на црвен штит е поставен храм во златна боја (што го претставува архиепископскиот катедрален храм „Света Софија“ во Охрид). Штитот е обвие со црвен плашт со сребрена постава. Над плаштот е поставена архиерејска митра во златна боја. Зад плаштот се вкрстени крст и жезол во златна боја.

Во фусната е даден подетален опис на грбот, кој не е дел од блазонот, туку го дообјаснува емблеонот.

Опис на елементите на новиот грб на Македонската православна црква: Храмот „Света Софија“ е претставен со стилизиран приказ на источната страна. Плаштот е порабен со 33 претстави од крстот во манастирот „Света Богородица“ во Велјуса. Во предните долни агли на плаштот се претставени на медалјон ликовите на св. ап. Павле од десната, и св. Климент Охридски од левата страна. На митрата во централниот медалјон е претставен ликот на Господ Исус Христос од манастирот „Свети вмч. Георгиј“ во Курбиново, од левата - Пресвета Богородица, а од десната страна - свети архангел Гаврил - некогашни престолни икони од храмот „Света Софија“ во Охрид. Крстот, поставен зад плаштот од десната страна, е од иконостасот на манастирот „Свети Пантелејмон“ - Г. Нерези, а жезалот е од востолчувањето на возобновителот на Охридската архиепископија како Македонска православна црква - архиепископот охридски и македонски Доситеј.

Членот 4 го дефинира и знамето како:

Македонската православна црква има свое знаме, црвено платно во размер 1 спрема 2. Во центарот на платното, во дијагоналниот пресек, е поставен грбот на црквата, во златен обраб. Размерот на грбот е 2/3 од висината на знамето.¹¹

За најсвечена употреба се употребува знаме на кое е извезена целосната колорна претстава на грбот.

Заклучок

Претседателскиот грб претставува премин на еден елементарен графички симбол во хералдичка фигура. Грбот на МПЦ, од друга страна, пак, вешт премин од еден реален архитектонски објект во хералдичка фигура, претставена преку генерички храм.

¹ Посебна подгрупа би било претседателското знаме на Романија кај која тоа претставува квадратно платно во кое е поставено државното знаме со бордура.

² Знамето на Република Македонија е со размер 1:2, и со тоа има растегната симетрија. Оригиналниот предлог на Грчев беше во златен размер ~10:16, кој дозволуваше поставување во квадрат без нарушување на симетријата на сонцето.

³Беше составен и тим од надворешни консултанти: м-р Жељко Хејмер, претседател на Хрватското хералдичко и вексилолошко друштво, докторант по вексилологија (наука за знамиња), д-р Стојан Антонов, претседател на Бугарското хералдичко и вексилолошко друштво, Виктор Ломанцов, еминентен вексилолог

scription is given of the elements that are not part of the blazon, but further elaborate the blazon.

Description of the elements of the Coat of Arms of the Macedonian Orthodox Church: The church “St. Sophia” is represented by a stylized graphic of the eastern side. The mantle is braided with 33 representations of the Cross in the monastery “Most Holy Theotokos” in Veljusa. In the lower front corners of the mantle are presented medallion portraits of St. Apostle Paul on the right, and St. Clement of Ohrid on the left side. The central medallion of the mitra is depicting the character of the Lord Jesus Christ from the monastery of St. Martyr Georgij in Kurbinovo, on the left the Most Holy Theotokos, and on the right side St. Archangel Gabriel - former throne icons from the church “St. Sophia” in Ohrid. The Cross, placed behind the mantle on its right side, is from the iconostasis of the monastery of St. Panteleimon in Gorno Nerezi and the sceptre is from the enthronement of the restorator of the Archbishopric of Ohrid as Macedonian Orthodox Church – the Archbishop of Ohrid and Macedonia Dositej.

Article 4 also defines the flag as:

*The Macedonian Orthodox Church has its own flag, red cloth in a scale 1:2. In the center of the canvas in diagonal section is set the Coat of Arms of the Church in a golden bordure. The size of the arms is 2/3 the height of the flag.*¹⁰

For most ceremonial uses a flag is used that has a full color representation of the Coat of Arms.

Conclusion

The Presidential Arms represents a turning of a graphic symbol into an heraldic figure. The Coat of Arms of MOC on the other hand, a skillful transition from a real architectural object to an heraldic figure, represented by a generic temple.

(Endnotes)

¹ A special subgroup would be the presidential flag of Romania in which it presents the square canvas in which the state flag is set in border.

² The flag of the Republic of Macedonia is a 1:2 format, which gives distorted symmetry. The original proposition of the flag by Miroslav Grcev was with the golden proportion ~10:16, which allows a square without distorting the symmetry.

³ A team of external consultants was composed: Dr. Zeljko M Hejmer, president of the Croatian Heraldry and Vexillology Society, a Doctor in Vexillology; Dr. Stoyan Antonov, chairman of the Bulgarian Heraldry and Vexillology Society; Victor Lomantsov, an eminent vexillologist from Russia, and Alexander Kurov, eminent heraldist and heraldic artist from Germany.

⁴ The sun is the main motif of the both flags, the one of 1992 and 1995. First one was with convergent rays and the later with divergent rays.

⁵ Македонски даб (*Quercus Macedonica*), флорален симбол на Македонија, Стојанче Величковски, 2009, <http://www.planinarenje.org/content/view/55/38/>.

⁶ Official Gazette No 32/97 of 9 July 1997.

⁷ Adopted at the Ecclesiastic-laity Council on 31.11.1994

⁸ because of the strong reaction by the public in the name proposal for adding “Archbishopric of Ohrid” in the name of the Macedonian

од Русија, и Александар Куров, еминентен хералдичар и хералдички уметник од Германија.

⁴ Сонцето е мотивот и на знамето од 1992 година и на новото од 1995 година со тоа што првото имаше конвергентни зраци, додека пак второто со дивергентни.

⁵ Македонски даб (*Quercus Macedonica*), флорален симбол на Македонија, Стојанче Величковски, 2009, <http://www.planinarenje.org/content/view/55/38/>.

⁶ Златен диск

⁷ Службен весник број 32/97 од 9 јули 1997 година.

⁸ Донесен на црковно-народниот собор од 31.11.1994

Orthodox Church, together with the outer pressures to change the name of the State, all the work was put on hold.

⁹ Issue 1, March 2010

¹⁰ Constitution of the Macedonian Orthodox Church, Skopje, 2010

⁹ Поради силната реакција од страна на јавноста за додавањето на „Охридска архиепископија“ кон името на Македонската православна црква, во констелација со притисоците еднадвор за промена на името на државата, целата работа се стави во мирување.

¹⁰ Број 1, од март 2010

¹¹ Устав на Македонската православна црква, Скопје, 2010

ОПИС НА ЕЛЕМЕНТИТЕ ОД ГРБОТ НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

- (1) Храмот „Света Софија“ - претставен со стилизиран приказ во златна (жолта) боја, поставен на црвен штит;
- (2) Плашт во црвена боја што го претставува рангот на архиепископија;
- (3) Бордура на плаштот составена од 33 престава на крстот од манастирот „Света Богородица“ во Вељуса, струмичко;
- (4) Плаштот е поставен со сребрена (бела) постава со изведена цизелација превземена од иконата пресвета Богородица душеспасителка од храмот Света Богородица - Перивлепта од Охрид;
- (5) Медалјон со ликот на Апостол Павле, од фреската „Проповед на Свети Апостол

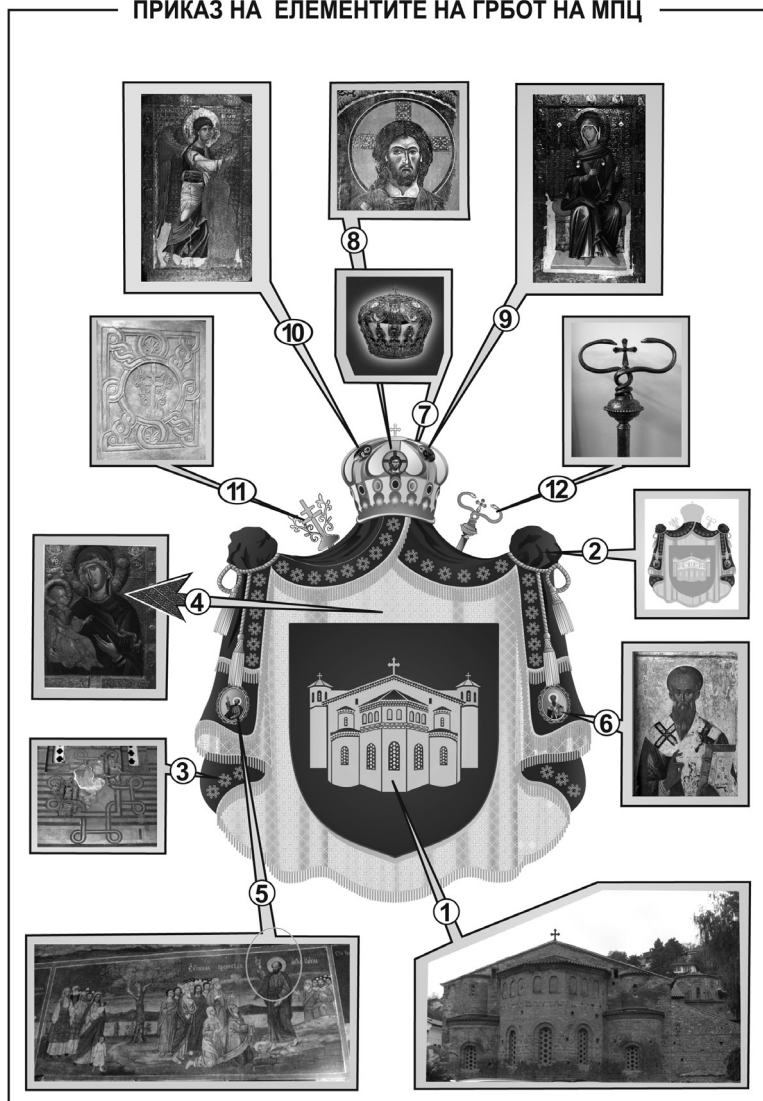
- Павле“ манастир „Свети Јоаким Осоговски“, кривопаланечко;
- (6) Медљон со ликот на Св. Климент од храмот Света Богородица - Перивлепта од Охрид;
- (7) Митрата е стилизирана престава на митрата на охридските архиепископи;
- (8) Централен медалјон со ликот на Исус Христос од манастирот „Св. вмч. Георгиј“ во Курбиново, ресенско;
- (9) Медалјон со ликот на пресвета Богородица - некогашна престолна икона од храмот „Света Богородица - Перивлепта“ во Охрид;
- (10) Медалјон со ликот на архангел Гаврил - некогашна престолна икона од храмот „Света Богородица - Перивлепта“ во Охрид;
- (11) Крстот, поставен зад плаштот од десната страна е од иконостасот на манастирот „Свети Пантелејмон“ од Горно Нерези, скопско;
- (12) Жезолот е од востолчувањето на возобновителот на Охридската архиепископија како Македонска православна црква Архиепископот охридски и македонски Доситеј.

DESCRIPTION OF THE ELEMENTS OF THE COAT OF ARMS OF THE MACEDONIAN ORTHODOX CHURCH

- (1) The church “St. Sofia” - represented by a stylized graphic in gold (yellow) color, placed on a red shield;
- (2) A mantle in red color represents the rank of archbishopric;
- (3) The bordure of the mantle consists of 33 representations of the cross from the monastery “Most Holy Theotokos” in Veljusa, Strumica;
- (4) The mantle is doubled in silver (white) with a chiseling taken from the icon of St Theotokos the Soulsaver from the temple “Most Holy Theotokos – Perivlepta” of Ohrid;
- (5) Medallion with the image of the Apostle Paul, the fresco “Sermon of St. Paul the Apostle Monastery” in “St. Joakim Osogovski” monastery, Kriva Palanka;

- (6) Medllion with the image of St.Clement from the Church of “Most Holy Theotokos– Perivlepta” of Ohrid;
- (7) The mitra is a stylized representation of the Ohrid archbishop’s mitra;
- (8) Central medallion with the image of Jesus Christ from the monastery “Saint Martyr George” in Kurbinovo, Resen;
- (9) Medallion with the image of the Theotokos - a former church patronal icon of “Most Holy Theotokos– Perivlepta” in Ohrid;
- (10) Medallion with the image of archangel Gabriel - former church patronal icon of “Most Holy Theotokos – Perivlepta” in Ohrid;
- (11) The Cross, placed behind the sheathing is on the right side of the iconostasis of the monastery of “St. Panteleimon” from Gorno Nerezi, Skopje;
- (12) The sceptar is from the enthronement of the re-establisher of the Ohrid Archbishopric as the Macedonian Orthodox Church, Archbishop of Ohrid and Macedonia k.k Dositej.

ПРИКАЗ НА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ГРБОТ НА МПЦ

Краток вовед во вексилологијата A Brief Introduction to Vexillology

Вексилологијата е наука за знамињата. Оваа дисциплина вообичаено се смета за гранка на хералдиката, иако вексилологијата може да вклучува и историја и психологија, меѓу другите дисциплини. Тој што ги проучува знамињата се нарекува вексилолог, додека некој кој дизајнира знамиња е вексиллограф. Вексиллографите се често членови на хералдички организации, користејќи го своето хералдичко познавање со цел дизајнирање знамиња со значење.

Терминот вексилологија е создаден во 1950-тите години од вексилологот Витни Смит (Whitney Smith), кој дотогаш работел без специфичен термин за неговата дејност. Деривиран е од латинскиот збор *vexillum*. *Vexillum* е специфичен тип на знаме, и за разлика од модерните знамиња, наменет е да се закачи вертикално и да се носи на копје, наместо да се закачи на јарбол. Терминот *vexillum* бил исто така користен во римски времиња да се опише група на луѓе собрани околу знаме.

Значаен дел од вексилологијата е истражувањето историски знамиња и анализата на симболите и боите користени кај знамињата. Многу знамиња имаат значаен број на сличности, како што е случај со знамињата на скандинавските нации, каде што сите носат свои верзии од нордичкиот крст во разни бои. Исто така, користењето слични комбинации на бои од страна на сродни народи е доста често. Најубав пример имаме во словенските држави, каде што огромен процент имаат црвена, бела и сина боја (пред сè поради влијанието на руското знаме). Црвената, белата и сината боја се појавуваат и во знамињата на многу поранешни англиски колонии, додека знамињата на муслиманските нации често содржат зелена боја, боја асоцирана со исламот. Африканските нации, пак, претпочитаат комбинации од зелена, жолта и црвена боја.

Истражувачите во полето на вексилологијата ги проучуваат начините на кои знамињата се користат од цивили, влади и воени организации на земја и на море. Знамињата може да се користат да пренесат порака, како што е случај со семафорните знамиња на бродовите, а тие можат и да бидат значајни симболи на национална гордост. Некои вексиллози се интересираат за психолошката врска меѓу луѓето и нивните знамиња, проучувајќи како луѓето реагираат на слики од нивното знаме, како и за правилата за внимателност при ракување со знаме кои се користат од страна на

Vexillology is the study of flags. This discipline is usually considered a branch of heraldry, although it may include history and psychology,

among other disciplines. A person who studies flags is called a vexillologist, while the one designing flags is a vexillographer. Vexillographers are often members of heraldic organizations, using their knowledge in order to design heraldic banners that have a meaning.

The term Vexillology was coined in the 1950s by the vexillologist Whitney Smith who had worked previously without a specific term for his activities. It is derived from the Latin word *vexillum*. *Vexillum* is a specific type of flag, and unlike modern flags designed to hang vertically from a cross-piece carried on a spear or pole. The term “*vexillum*” was also used in Roman times to describe a group of people gathered around a flag.

An important part of Vexillology is the research of historic flags, and the analysis of symbols and colors used in flags. Many flags have a significant number of similarities, as is the case with the flags of the Scandinavian nations, which all carry their own versions of the Nordic Cross in various colors. Also, the use of similar combinations of colors by related nations is quite frequent. We have a best example in the Slavic countries, where a large percentage of them have red, white and blue (due to the impact of the Russian flag). Red, white and blue colors appear in the flags of many former English colonies, while the flags of Muslim nations often contain the green colour associated with Islam. African nations meanwhile, preferred combinations of green, yellow and red.

Researchers in the field of vexillology examine the ways in which flags are used by civilian governments and military organizations on the ground and at sea. Flags can be used to convey a message, as is the case with semaphore flags, and they can also be important symbols of national pride. Some vexillologists are interested in the psychological relationship between people and their flags, studying how people react to images of their flag and the cautious rules for handling the flag used by many nations.

Vexillology may seem like a hidden, obscure

многу нации.

Вексилологијата може да изгледа како многу затскриена, нејасна наука, меѓутоа таа е многу важна. Лошо дизајнирано знаме може да испрати нејасна порака или да засрами еден човек, организација или држава кого/која треба да го/ја претставува, додека добро дизајнирано знаме цврсто пренесува порака и останува во сеќавање.

Како се појавиле знамињата

Првите знамиња, најверојатно, се користеле за подобра координација меѓу војниците на бојните полиња. Со голема сигурност може да се каже дека некоја форма на тоа што го нарекуваме знаме (векселоид, парче текстил прикачено на копје) за прв пат била користена во Индија и во Кина. Најрани примери за векселоиди се тие на Ахеменидското царство, на Римската империја или, пак, змејскиот стандард кај Сарматите. И Александар Македонски го користел сонцето од Кутлеш на векселоиди кои го претставувале неговото царство.

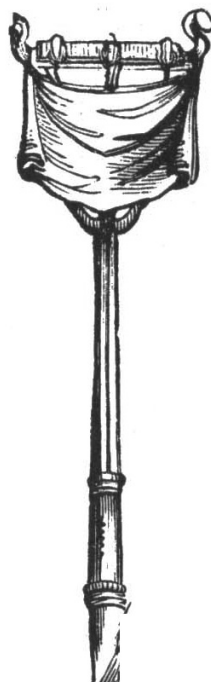
Во текот на средниот век, знамињата станале еден вид на хералдичка алатка во битките, овозможувајќи полесно да се идентификува еден витез само гледајќи го дизајнот на штитот или знамето што го носел. Дури во доцниот среден век, градовите држави и комуните, како што е Старата Швајцарска Конфедерација, исто така почнале да ги користат знамињата како воени симболи. Полковските знамиња за одделни воени единици почнале да се користат дури во раниот модерен период.

Почнувајќи од 17 век, при врвот на ерата на пловењето, било вообичаено, а подоцна и задолжително за бродовите да го истакнуваат своето знаме. Подоцна, овие знамиња еволуирале во државните и поморските знамиња на денешницата.

Користењето на знамињата надвор од државен и воен контекст почнува со појавата на националистички движења при крајот на 18 век. Најраните државни знамиња потекнуваат од тој период, а во текот на 19 век станало вообичаено секоја суверена и независна држава да воведат свое државно знаме.

Фелтон

Во понатамошните броеви ќе анализираме конкретни државни знамиња (или сродни групи од знамиња), нивната историја, еволуција и начини на користење. За почеток ќе се осврнеме на најстарите и најпознати државни знамиња. Ќе ја раскажеме приказната за знамето на Данска (првпат користено во 1219 година), за генезата на британското знаме и други.

science, but it is very important. A badly designed flag may send unclear messages or ashame a person, organization or country who/which it represents, while a well designed flag firmly transmits a message and remains in memory.

How flags appeared

The first flags were probably used for better coordination between troops on the war fields. With great confidence we can say that some form of what we call flag (vexilloid, a cloth attached to a mast) was first used in India and China. Earliest examples are those of vexilloids in the Achaemenid Empire, the Roman Empire, or the dragon standard of the Sarmatians. Alexander of Macedon used the Vergina Sun on vexilloids which represented his Empire.

During the Middle Ages, flags have become a kind of heraldic tool in battles, making it easier to identify a knight by just watching the shield design or the flag he wore. Even in the late Middle Ages, city states and communes, as in the old Swiss Confederation, also began to use flags as war symbols. Regimental flags for individual military units began to be used in the early modern period. Starting from the 17th century at the peak of the era of sailing it was common, and later required, for a ship to emphasize its flag. Later, these flags evolved to the public and maritime flags of today.

The use of flags outside the government and military context begins with the emergence of nationalist movements in the late 18th century. The earliest state flags come from that period and during the 19th century it became common for every sovereign and independent state to introduce its own national flag.

Feuilleton

In subsequent issues we will further analyse specific state flags (or related groups of flags), their history, evolution and rules of use. To begin with we will address the oldest and most famous national flags. We will tell the story of the flag of Denmark (first used in 1219), we will discuss the genesis of the British flag, and more.

По трагите на првите македонски одликувања

On the Footprints of First Macedonian Decorations

Проучувајќи ги материјалите поврзани со Македонската револуционерна организација, пред сè мемоарите и спомените на учесници во тие настани, доаѓаме до податок дека иако немало правилник за награди, во екот на подготовките за востанието, началниците на ВМРО доделуваат т.н. *свидетелства за храброст*, за исполнети заслуги кон татковината, за воени подвизи и покажана храброст, во форма на свидетелства, кои носат име на најраспространетиот воен орден - *Орден за храброст*, а на кои се поставува и редниот број.

Основната идеја за воведување на овие свидетелства се роди кај реонскиот началник Лазар Поп Трајков,¹ по битките на Бигла, Локвата и Винјари.

За чинот на доделувањето било испратено соопштение со специјално окружно писмо до центарските началници, кои пак, со пофални зборови се изјасниле за смислата на таа награда на свиканите општи собранија.

Доделувањето на свидетелствата се случило на посебна церемонија, летото на 8 јуни 1903 година во густите букови шуми на планината Вич.

Познато е дека се издадени околу 35 свидетелства на учесници во тие борби меѓу кои се среќава името на наградениот селски војвода од с. Косинец, Гаки Кенчев.

Неговото свидетелство е нумерирано под број 17, кое гласи:

Свидетелство за отлична храброст

Костурското реоно началство признава на селскиот четник Гаке Кенчев, од село Косинец, отличната храброст, показана во големото сражение при „Локвата“ и „Винјари“ (Дмбенско) 31 мај 1903 г. и му дава настојаштето удостоверение за отличие пред останалите присуствувајќи во тоа сражение.

8 јуни 1903 г. издадено в „Вич планина“, Реони началници: Л. П. Трајков, В. Чекаларов, П. Клјашев, М. Розов

Во понатамошното барање низ страниците на списанието „Илюстрация Илинден“, непознат автор ни дава дел од револуционерниот живот на Крсто (Ставро) Калабуров, учесник во Илинденското востание, за кого дознаваме дека се здобил со Свидетелство за храброст за неговата покажана храброст во текот на оружените борби со турскиот аскер. За пројавениот хероизам во битката при месноста Бигла (4 август 1903 г.) е награден со второ Свидетелство за храброст (нумерирано со број 9) и со пушка „Маузер“.

Во Државниот архив на Р. Македонија е откриено *Свидетелство за храброст*

In researching the material relating to the Macedonian Revolutionary Organisation, mostly the memoirs of participants in those events, we find that even though there was no rulebook for awards, in the midst of preparations for the Uprising, the heads of Internal Macedonian Revolutionary Organization (IMRO) awarded the so-called “Certificate of Courage” for meritorious to the Motherland and military feats of valour and courage. Such certificates bear the name of most used “Medal for Bravery”, where we find a serial number.

The initiator of these certificates is the County Chief Lazar Pop Trajkov¹, who decided to make awards to meritorious participants after the battles at Bigla, Lokvata and Vinjari.

The awarding was accompanied with a special letter of notice to the District Heads who expressed exceptional praise about the meaning of the prize at the general assemblies.

The awarding took place at a special ceremony on June 8, 1903, in the dense beech forests of Vich Mountain.

It is known that about 35 certificates were awarded to the participants to those struggles. One of them include the name of the head of the village of Kosinec, Gaki Kenchev.

His Certificate, bearing the number 17, states:

The regional Heads of Kostur acknowledge that Brigand Gake Kenchev from the village of Kosinec is awarded for great courage, demonstrated in the great battles at “Lokvata” and “Vinjari” (D’mbeni Region) on May 31, 1903 and award him a Certificate for Excellence in the presence of other participants in the battle.

June 8, 1903, issued on Vich Mountain. County Heads: L.P. Trajkov, Chekalarov, P. Klajshev, M. Rozov

With further search through the pages of the magazine *Illustration Ilinden*, the unknown author gives us a part of revolutionary life of Krsto (Stavro) Kalaburov, participant in Ilinden Uprising. He stated that he was awarded with the “Certificate of Courage” for his valour during the armed struggle against the Ottoman Turkish army. Later, after the Battle of Bigla (August 4, 1903), he was awarded again with the Certificate of Courage (bearing the number 9) and a Mauser rifle.

Лазар Киселинчев
Lazar Kiselincev

на Лазар Киселинчев.² нумерирано под број 23 со „забелешка“ во која стои дека „истиот Лазо Киселинчев зел учатие и во Желевското стражение от 21 мај 1903 г.“ со што се сакало да се дополни дотогашната борбена дејност на овој познат костурски војвода.

Овие сведителства претставуваат дел од залагањата за оформување награден систем во Македонија и секако вредно наследство за македонската фалеристика.

¹ Лазар Поп Трајков (1876, с. Дмбени, Костурско - 1903, с. Трново, Костурско) член на Костурското горско началство, заменик-член на Главниот штаб на востанието.

² Лазар Киселинчев (1874, с. Косинец, Костурско - 1946, Софија) е претседател на Македонското друштво во Атина и еден од началниците на Смирдешкиот центар по време на востанието и заменик-член на Костурското горско началство.

A search through the Macedonian State Archives reveals a certificate for bravery awarded to Lazo Kiselincev² under the number 23 with a note stating that “the same Lazo Kiselincev took part in the Battle of Zhelevo on May 21, 1903”, adding to the already famed military prowess of this Kostur chief.

These Certificates are a part of the efforts for establishing an award system in Macedonia, and are a worthy contribution to the Macedonian phaleristic heritage.

¹ Lazar Pop Trajkov (1876, D'mbeni, Kostur - 1903, Trnovo, Kostur) member of the Kostur mountain leadership, vice member of the Head Quarters of the Uprising.

² Lazar Kiselincev (1874, Kosinec, Kostur - 1946, Sofia) President of the Macedonian Society in Athens and one of the heads of Smrdesh during the Uprising and vice member of the Kostur mountain leadership.

Сведителство за храброст на Кене Кенчев
Certificate of Courage of Gene Kencev

Сведителство за храброст на Лазо Киселинчев
Certificate of Courage of Lazo Kiselincev

Според Законот за одликувања, граѓанин на Република Македонија може да прими титула, одликување или признание од шеф на странска држава или влада, владина или невладина организација, а за примената награда го известува Кабинетот на претседателот на Република Македонија. Во досегашната историја од 1945 па се до денес, голем број македонски граѓани се одликувани со високи странски одликувања и признанија.

Наши граѓани со странски одликувања Macedonian citizens with foreign decorations

According to the Law for decorations, a citizen of the Republic of Macedonia can be awarded with title, decoration or with acknowledgement of foreign state or government, governmental or non-governmental organization, but for received award he should inform the Office of the President of the Republic of Macedonia. In our history from 1945 until present time, there are a many Macedonian citizens who were decorated with high foreign decorations and acknowledgements.

Петар Гајдов

Petar Gajdov

Орден „8 Септември“ The Order of “8 September”

Во овој број го претставуваме второто по ранг државно одликување во нашата земја - орденот „8 Септември“.

Според одредбите од Законот за одликувања и признанија на Република Македонија („Сл. весник на РМ“ бр.48/02), орден „8 Септември“ се доделува:

- за вонредни заслуги на личности и државни органи, установи, владини и невладини организации и слично, од Република Македонија во конституирањето и изградбата на Република Македонија во мирновременски услови како суверена, самостојна, демократска и социјална држава, како и за исклучителен придонес за воспоставување, развивање и зацврстување на пријателски односи и мирољубива рамноправна соработка со други држави и меѓународни организации и асоцијации и за афирмирање и јакнење на нејзината меѓународна положба и углед;

- на лица, органи и организации кои особено придонеле за развој и афирмација на меѓунационалните односи во Република Македонија;

- на лица за извонредни дела и заслуги на полето на безбедноста, одбраната и заштитата на Република Македонија, како и за меѓународна соработка на тој план, и

- на претседатели на држави, на парламенти и на влади, на високи странски државници и дипломати, на највисоки функционери на меѓународни организации и установи за исклучителни заслуги за воспоставување,

In this issue of “Macedonian Herald” we present the second-ranking state honor in our country - the Order of “8 of September”.

According to the Law of decorations, the Order of “8 of September” is awarded for:

- Extraordinary merit of persons and state institutions, establishments, governmental and non-governmental organizations, etc, from the Republic of Macedonia for contributions towards the development of the Republic

of Macedonia as a sovereign, independent, democratic and social state, as well as extraordinary merits for the establishment, development, and affirmation of peaceful and equal collaboration and friendly relations between the Republic of Macedonia and other countries, international organizations, and associations, as well as strengthening the international position and reputation of the country;

To persons and institutions that have made special contributions in the development and affirmation of interethnic relations in the Republic of Macedonia;

To persons who have made extraordinary contributions in the field of security, defence and protection of the Republic of Macedonia, as well as international collaboration in that sphere, and

To heads of states, parliaments and governments, to highest foreign statesmen and diplomats, or to highest officials of international organizations for extraordinary contributions towards the establishment, development

Поранешниот претседател Бранко Црвенковски го одликува Роберт Бадинтер со првиот орден „8 Септември“
Former president Branko Crvenkovski awards the first order “8 September” to Robert Badinter

Претседателот Ѓорге Иванов го одликува Жељу Желев со орденот „8 Септември“
President Gjorge Ivanov awards the order “8 September” to Zhelyu Zhelev

развивање и зацврстување на пријателски односи и мирољубива рамноправна соработка меѓу соодветната држава, односно организација или установа и Република Македонија, како и за исклучителен придонес за јакнење на нејзината меѓународна положба и углед.

Орденот „8 Септември“ има основна ѕвездеста форма со димензии 81 мм, тежина 98 грама и дебелина од 3,5 мм. Изработен од сребро со чистота од 925 промили со 24-каратна позлата.

Осумкраката ѕвезда е со боја на сребро на која е аплициран позлатен стилизиран венец од две ловорови гранчиња, кои се споени во основата со стилизиран јазол, а во врвовите се одвоени. Во средината на орденот е вметнат сферен диск со сребрена боја со дијаметар од 40 мм. На дискот се претставени контурите на границите на Република Македонија, а во средината е испишан текст на македонски јазик со кирилично писмо „8 Септември“, а под него годината „1991“, а под неа на англиски јазик со латинично писмо е испишано „8 September“.

Орденот се носи на левата страна на градите, а се прикачува со шнола, која е прицврстена на задната страна од ѕвездата.

Орденот има минијатурна лента во соодветна боја со димензии 15 мм со 35 мм.

Редниот број на орденот, жигот за чистота на металот од кој е изработен и жигот на производителот е втиснат на задниот дел на орденот.

Автори на идејното решение за изгледот на орденот „8 Септември“ се г. Костадин Танчев-Динка и г. Владимир Боројевик.

Орденот „8 Септември“ за прв пат беше врачан на 17 ноември 2006 година, на проф. д-р Роберт Бадинтер, од Франција. Тој е првиот странец кој воопшто е одликуван со македонско одликување. Орденот му е врачан на 23.10.2007 година, во Париз, од страна на претседателот на Република Македонија Бранко Црвенковски, на свеченост во македонската амбасада.

Понатаму, со орденот „8 Септември“ на 13 ноември 2007 година, претседателот на Република Македонија го одликува помошник- државниот секретар на САД за Источна Азија и Пацифик, г. Кристофер Хил, за неговиот исклучителен придонес во развивањето и зацврстувањето на пријателските односи и соработката меѓу Република Македонија и Соединетите Американски Држави, а вршејќи ја должноста прв амбасадор на САД во земјава во периодот од 1996 до 1999 година. Високото државно одликување му беше врачено на свечена церемонија во кристалната сала на Собранието на Република Македонија.

На 10 септември 2009 година, со орден „8 Септември“ е одликуван г. Роман Херцог, поранешен претседател на Сојузна Република Германија, за исклучителни

and affirmation of peaceful and equal collaboration, and friendly relations between the Republic of Macedonia and other countries, international organizations and associations, and for strengthening country's international position and reputation;

The Order has a basic star shape with diameter of 81mm, 3.5 mm thick and weighs 98 grams. It is made of silver with purity of 925 and plated with 24 karat gold.

The eight-pointed star is made of silver, with a gold plated stylized wreath of two laurel branches connected in the base with a stylized knot, while the ends of the branches are separated. In the middle of the star is a silver disk with diameter of 40 mm. The disk has a representation of the contours of the geographical shape of the Republic of Macedonia, with the inscription “8 Септември” in the Macedonian language with Cyrillic alphabet, with the year “1991” below, and under it “8 September” in English in the middle.

The Order is worn on the left side of the chest and it is attached with a pin on the back of the star.

The Order of “8 of September” has its miniature ribbon measures 15 mm x 35mm.

The serial number of the Order, the mark of purity of the metal, the state mark of quality control and the maker's mark are on the back of the star.

The designers of the Order of “8 of September” are Mr. Kostadin Tancev–Dinka and Mr. Vladimir Borojevnik.

The Order of “8 of September” was first awarded on November 17, 2006 to the high-profile French criminal lawyer, university professor and politician Robert Badinter. He is also the first foreign citizen to be decorated with a Macedonian decoration. He was decorated in Paris on October 23, 2007 by the President of the Republic of Macedonia, Mr. Branko Crvenkovski in a formal ceremony at the Macedonian Embassy in Paris.

The Order of “8 of September” was awarded to the former Assistant Secretary of State for East Asian and Pacific Affairs, Ambassador Mr. Christopher Hill for his extraordinary merits for development and affirmation of friendly relations and collaboration between the Republic of Macedonia and the United States of America as first Ambassador of the USA to Macedonia in the period from 1996 to 1999. He was awarded this high state decoration at a ceremony in the Crystal Hall of the Parliament of the Republic of Macedonia on November 13, 2007.

On September 10, 2009, Mr. Roman Herzog, former President of the Federal Republic of Germany was decorated with the Order of “8 of September” for his extraordinary merit in recognizing the independent and sovereign Republic of Macedonia. He was

заслуги за признавањето на независна и суверена Република Македонија. Орденот му е врачен на 10 септември 2009 година, на свечена церемонија во вилата „Билјана“ во Охрид, од страна на претседателот Ѓорге Иванов.

Господин Жељу Желев, поранешен претседател на Република Бугарија, за исклучителни заслуги за признавањето на независна и суверена Република Македонија од страна на Република Бугарија како прва земја и нејзино натамошно етаблирање во меѓународната заедница, како и развојот на севкупните односи и соработка меѓу двете држави. Орденот му е врачен на 15 јануари 2010 година, во свечената сала во резиденцијата на претседателот на Република Македонија, од страна на претседателот Ѓорге Иванов.

На 1 февруари 2010 година, со орден „8 Септември“ е одликуван г. Уфе Елеман Јенсен, поранешен министер за надворешни работи на Кралството Данска, за исклучителен придонес во развивањето и зацврстувањето на пријателските односи и соработката на Република Македонија со Кралството Данска, како и поради неговиот придонес во јакнењето на меѓународната положба и углед на Република Македонија. Орденот му е врачен на 12 февруари 2010 година, во свечената сала во резиденцијата на претседателот на Република Македонија, од страна на претседателот Ѓорге Иванов.

* За пишување на текстот е користен Законот за одликувања и признанија на Република Македонија („Сл. весник на РМ“ бр. 48/02) и Одлуката за описот, изгледот и материјалите од кои се изработува орденот на Република Македонија („Сл. весник на РМ“ бр. 31/05).

awarded this high state decoration on formal ceremony in the Villa Biljana in Ohrid by the President of the Republic of Macedonia, Prof. Dr. Gjorge Ivanov.

Mr. Zhelyu Zhelev, former President of Republic of Bulgaria was decorated with Order of “8th of September” for his remarkable contributions to the recognition of independent and sovereign Republic of Macedonia by the Republic of Bulgaria as the first country to do so, and its further establishment in the international community, as well as his contribution to the development of the overall relations and cooperation between the two countries. He was awarded this high state decoration at a formal ceremony in the Presidential Residence in Skopje on January 15, 2010 by the President of the Republic of Macedonia, Gjorge Ivanov.

Mr. Ufe Eleman Jensen, former Minister of Foreign Affairs of the Kingdom of Denmark was awarded the Order “8th of September” for his remarkable contribution to the development of the overall relations and cooperation between the Republic of Macedonia and the Kingdom of Denmark, as well as strengthening the international position and reputation of the Republic of Macedonia. He was decorated with this high state decoration at a formal ceremony in the Presidential Residence in Skopje on February 12, 2010 by the President of the Republic of Macedonia, Gjorge Ivanov.

* This text is based on the Law of Decorations and Acknowledgements of the Republic of Macedonia (Official Gazette of the Republic of Macedonia No.48/02) and the Decision on the description, appearance and materials of the order of the Republic of Macedonia (Official Gazette of the Republic of Macedonia No.31/05)

На 6.11.2009 година претседателот на Република Македонија го именува претседателот и членовите на Комисијата за одликувања и признанија на Претседателот на Република Македонија.

Претседател на комисијата е академик Љупчо Коцарев. Членови на комисијата се академик Гане Тодоровски (†2010), Академик Алајдин Абаз, проф. д-р Велимир Стојковски, проф. д-р Бранислав Саркањац, проф. д-р Сена Ариф, проф. д-р Гоце Цуклевски, м-р Златко Стефковски, генерал полковник Мирослав Стојановски, Артим Шакири, Индира Кастратовиќ, Мики Јовановски - Џафер, Братислав Димитров, Јован Јоновски и Златко Калеников.

Во работата на комисијата покрај претседателот на МХЗ е вклучен и секретарот, Петар Гајдов, како надворешен експерт, единствените стручни лица во комисијата, инаку составени од проминентни имиња од науката, спортот, стопанството и јавниот живот.

On 06 November 2009, the President appointed Chairmen and members of the awards and recognitions Commission of the President.

Chairman of the Commission is academician Ljupco Kocarev. Members of the Commission are: Academician Gane Todorovski († 2010), Academician Alajdin Abazi, Prof. Dr. Velimir Stojkovski, Prof. Dr. Branimir Sarkanjac, prof. Dr. Arif Seine, Prof. Dr. Goce Dzhuklevski, MA Stefkovski Zlatko, Lieutenant General Miroslav Stojanovski, Artim Shaqiri, Indira Kastratović, Miki Jovanovski - Dzafer, Bratislav Dimitrov, Jovan Jonovski and Zlatko Kalenikov.

In the work of the Commission beside President of MHS, the Secretary of MHS, Petar Gajdov contributes as an external expert, are the only experts in the Commission, otherwise made up of prominent names in science, sports, economy and public life.

Хералдиката во помошните историски науки

Heraldry in Auxiliary Historical Sciences

Во рамките на додипломските студии на Институтот за историја - Филозофски факултет Скопје при УКИМ, децении наназад се практикува предметот Помошни историски науки. Сè до 2009 година тој се третираше како задолжителен предмет за историчарите во првиот семестар, а изборен за историчарите-архивистичари во петтиот семестар. Со новата студиска програма, почнувајќи од академската 2009/2010 година, Помошните историски науки се изборен модул за сите студенти запишани на Институтот за историја.

Самиот предмет е замислен да им биде од полза на идните историчари и историчари-архивисти уште во процесот на нивно формирање како стручен кадар од областа на историските науки. Подготовката претпоставува запознавање на овие идни академски граѓани со одделни научни дисциплини/науки и стекнување базични познавања од делокругот на нивниот предмет на истражување, со цел полесно користење на изворниот материјал примарен за историчарите и историчарите-архивисти.

Исто така, помошните историски науки се од особена важност за профилираниот кадар-историчар и историчар-архивистичар. Тие им помагаат во сите три фази од научно-истражувачката работа: хеуристичката, односно во работата при собирањето на материјалот (изворите); потоа, за критиката, односно при одбирањето на материјалот, неговата оценка и употребата на избраниот материјал; како и при интерпретацијата на самиот материјал, поточно неговото публикување.

Во позначајните помошни историски науки кои се неопходни за успешна научна работа на посочениот стручен кадар се вбројуваат: палеографија, дипломатика, хералдика, генеалогичка, сфрагистика, нумизматика, филигранологија, хронологија, архивистика (за историчари), етнологија, археологија, епиграфика, метрологија (мерки и тегови), топографија, историска географија.

На хералдиката, како една од носечките помошни историски науки, ѝ е отстапен респектабилен простор во рамките на посочениот модул.

Притоа, застапен е теоретскиот аспект на хералдика преку здобивање знаења за: дуализмот на хералдиката-наука и уметност; хералдиката и сродните науки; грбови и инсигнии; задолжителни и незадолжителни делови на грбот; составување на грбовите; симболизмот во хералдиката; планетарната хералдика и инсигниите, со посебен акцент на македонската хералдика; хералдиката и инсигниите во денешницата. Потоа, предвидено е практикување на хералдиката, при што, базирани на веќе усвоените

The auxiliary historical sciences are part of the undergraduate studies at the Institute of History - Faculty of Philosophy Skopje (UKIM) for several decades. Until 2009 it was treated as a mandatory subject for historians in 1st semester and an optional subject for historians-archivists in 5th semester. With the new curriculum starting from academic year 2009/2010, Auxiliary Historical Sciences are an optional subject for all students enrolled at the Institute of History.

The subject itself is intended to benefit future historians and historians-archivists even in the process of their formation as professionals in the field of historical sciences. The preparation is an introduction of these upcoming academic fields with individual scientific disciplines / sciences and intended for acquiring basic knowledge of the scope of their research subject, in order to facilitate the use of source material as primary for historians and historian-archivists.

Besides this, the auxiliary historical sciences are of particular importance for specialized professionals - the historian and the historian-archivist. They help them in all three phases of scientific research: heuristic (work in the collection of materials or sources); criticism, (selecting the material, its evaluation and use of selected material), and in the interpretation of the material itself, and more particularly, its publication.

The most significant auxiliary historical sciences necessary for successful scientific work to specified professional staff include: paleography, diplomatics, heraldry, genealogy, sphragistics, numismatics, filigranology, chronology, arhivistics (for historians), ethnology, archeology, epigraphy, metrology (measures and weights), topography and historical geography.

Heraldry, as one of the leading auxiliary historical sciences, holds a respectable place within the specified subject.

The theoretical aspect is represented in heraldry by acquiring the knowledge for the dualism of heraldry (art and science); heraldry and related sciences; coat of arms and insignia; mandatory and optional components of coat of arms; the making of coat of arms; symbolism in heraldry; planetary heraldry and insignia, with special attention to Macedonian heraldry; heraldry and insignia today. The practice of heraldry is an integral part of these studies, meaning that students get to make coats of arms based on their acquired knowledge of heraldic rules.

The knowledge in the field of heraldry presented at the classes is based not only on the latest European and worldwide heraldic literature, but also by pointing out to references of domestic provenance, such as the

хералдички правила, практично се изработуваат грбови.

Понудените сознанија од областа на хералдиката кои се презентираат на предвидените часови се фундирани не само врз најновата европска и светска хералдичка литература, туку и со посочување на референци од домицилна провениенција, како што е книгата „Хералдика и инсигнии“ (Скопје, 2009 г.). Предавањата и вежбите по хералдика се остваруваат од предметниот професор (актуелен професор е авторот на овие редови), но тие честопати се збогатени и со гостување на видни хералдички експерти од Р. Македонија, какво што беше предавањето на м-р Јован Јоновски (зимски семестар во 2009 г.). Знаењата за хералдиката на Институтот за историја се збогатуваат и со гостување на реномирани визитинг професори од странство, какво што беше одржаното од д-р Стојан Антонов, Р. Бугарија (летен семестар во 2010 г.).

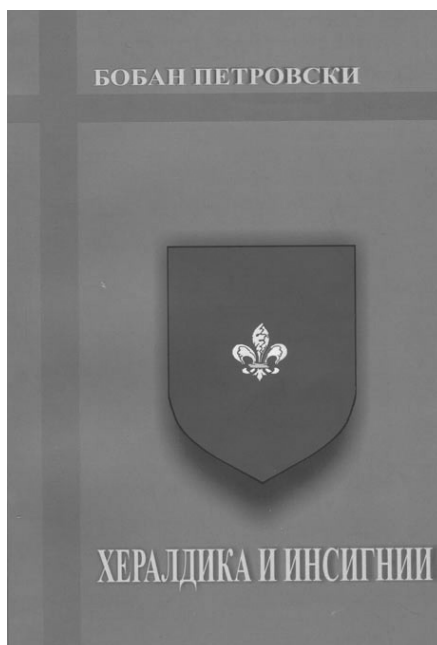
Хералдиката несомнено е една од базичните научни дисциплини за историската наука. Како таква, таа, освен на додипломските студии, почнувајќи од академската 2010/2011 година е понудена и во третиот степен на студии, односно на докторските студии-сегмент Архивистика и Помошни историски науки, во рамките на предметот Инсигнии. Со тоа се овозможува потенцијално изработување на докторски дисертации поврзани со хералдичката проблематика.

Хералдиката, освен на Институтот за историја, засега во Р. Македонија е застапена уште и: на додипломските студии на Институтот за археологија и уметност (Филозофски факултет), како избран предмет на насоката историја на уметност; на Факултетот за арт и дизајн на Европски универзитет-Скопје, како избран модул за насоката графички дизајн на додипломските и постдипломските студии.

book *Heraldry and Insignia* (Skopje, 2009). Lectures and practical classes in Heraldry are conducted by the subject professor (the current professor is the author of these lines), while they are often enriched by visiting lectures given by prominent heraldic experts from the Republic of Macedonia, as was the lecture of Jovan Jonovski, MTh, (winter semester 2009). Knowledge of the Heraldry at the Institute of History has also been improved by renowned visiting professors from abroad, as was the one held by Dr. Stoyan Antonov from Bulgaria (summer semester 2010).

Heraldry is undoubtedly one of the basic scientific disciplines of history. As such, heraldry, beside the undergraduate studies, starting with the academic year 2010/2011 is offered in the third-stage studies, i.e. to doctoral studies - the segment of Arhivistics and Auxiliary Historical Sciences, within the subject “Insignia”. This allows for potential preparation of doctoral dissertations on heraldic issues.

Beside the Institute of History, heraldry in Macedonia is also represented in the undergraduate studies at the Institute of Archaeology and Arts (Faculty of Philosophy) as an optional subject in Art History; and as optional subject in Graphic Design to undergraduate and to postgraduate studies at the Faculty of Art and Design of the European University - Skopje.

Нова книга за хералдика New Book on Heraldry

Минатата година, во издание на „Де Гама“, се појави првата книга за хералдика на македонски јазик по пауза од четириесет години, со наслов „Хералдика и инсигнии“ од д-р Бобан Петровски, професор на Филозофскиот факултет, Институт по историја. Авторот е воедно визитинг професор на Европскиот универзитет - Факултет за арт и дизајн, каде што и предава истоимен предмет.

Книгата е со формат 20x14 см и има 150 страници со црно-бели илустрации, има 8 поглавја и е отпечатена во само 300 примероци. Првото поглавје со наслов „Дуализмот на хералдиката - наука и/

Last year De Gama published the first Macedonian book on heraldry in forty years, titled Heraldry and Insignia (Хералдика и инсигнии) by Dr. Boban Petrovski, Professor on the Faculty of Philosophy at the Institute of History. The author is also a visiting professor the the Faculty of Art and Design at the European University - Skopje, where he lectures on the same subject.

The book measures 20x14 cm with 150 pages with black-and-white illustrations, has 8 chapters and is available only in 300 copies. The first chapter, titled “The dualism of heraldry - science or art” is a short in-

или уметност“ е краток вовед во хералдиката, каде што таа е третирана како помошна историска наука. Во второто поглавје со наслов „Хералдиката и сродните науки“ се осврнува на врските меѓу хералдиката, сфрагистиката, генеологијата, нумизматиката. Дава и кус преглед на другите сродни науки и дисциплини. Во третото поглавје со наслов „Грбови и инсигнии“ е дадена дефиницијата и поделбата на грбовите.

Во четвртото поглавје насловено како „Делови на грбот“ се претставени деловите на грбот каде што се гледа дека е прифатена терминологијата на МХЗ со минимални измени. Следното поглавје, „Составување грбови“, ги дава „Осумте правила на хералдиката“ кои ги наследува од другите балкански хералдички дела. Потоа се осврнува и на правилата за женски грбови итн, во кои се гледа дека низ книгата целосно провејува англискиот систем. Во посочената литература се дадени само наслови на англиски и книгите на Бартол Змајиќ и на Марко Ќириќ. Овде се забележува мал недостиг од погледи за континенталните хералдички практики.

Во шестото поглавје со наслов „Симболизмот во хералдиката“ е дадена листа на хералдички фигури и нивното значење, додека во следното поглавје „Планетарна хералдика и инсигнии“ се дадени пет европски хералдички традиции, со обид да се најават спецификите на секоја од нив. Тука се говори и за балканската хералдика, каде што се прави осврт и на современите активности и дејци во оваа област.

Говорејќи за македонската модерна хералдика, ги споменува и МХЗ со неговите активности, но не споменува имиња, како што е случај со балканската современа хералдика. Во последното поглавје „Хералдиката и инсигниите во пресрет на современото“ се осврнува на современата практика.

Книгата е интересно и потребно четиво, како за студентите на истоимениот предмет на Европскиот универзитет, така и за другите заинтересирани. Пишувана е популарно, без фусноти, само со користена литература во која, за жал, не се посочени гласниците, ниту сајтот на МХЗ, иако е очигледно дека за пишување на одредени делови тие се користени.

Оваа книга е потребна на македонската хералдика и веќе претставува предизвик да се направи нешто уште подобро.

trodition in heraldry, where it is treated as an auxiliary historical science. The second chapter titled "Heraldry and related sciences" talks about the relationship between heraldry, sphragistics, genealogy and numismatics. It also gives an overview of other related sciences and disciplines. The third chapter, titled "Coats of Arms and Insignia" gives the definition on the division of arms.

The fourth chapter called "Components of arms" presents to the reader the constituent parts of the coat of arms, where Petrovski obviously adopted MHS's terminology with minimal changes. The next chapter, "Composition of arms", gives the "Eight rules of heraldry"

inherited from earlier Balkan heraldic literature. Then the author talks about women's arms, showing the prevalence of the English system throughout the book. The references list only English language titles and the works of Bartol Zmajic and Marko Ćirić. Here we notice that this part of the work is somewhat short on the perspectives of continental heraldic traditions.

In the sixth chapter, titled "Symbolism in heraldry" the authors lists various heraldic charges and their meaning, while in the next chapter, "Planetary heraldry and insignia" he explains five European heraldic traditions, trying to outline the characteristics of each. This chapter also covers Balkan heraldry, where Petrovski also talks about contemporary activities and key figures.

When treating modern Macedonian heraldry, the author mentions MHS and its activities, but here he fails to mention any names, unlike the part on modern Balkan heraldry. The last chapter "Heraldry and insignia in view of modernity", Petrovski talks about contemporary heraldic practice.

This book is an interesting and useful reading for students studying Heraldry and Insignia on the European University, but also for the general public. It is written in a popular manner, without footnotes (only bibliography), where unfortunately, neither Macedonian Herald, nor the MHS website are mentioned, even though it is rather obvious that they were used in the writing of certain parts of the work.

Macedonian heraldry needs Petrovski's book, hoping that this work will challenge scholars to write more and better literature on the subject of heraldry.

Македонија со старо-нов грб Macedonia with Old “New Coat of Arms”

Во претходниот број на „Македонски хералд“¹ беше опширно обработена темата за досегашниот „грб“ на Република Македонија. Еден од првите предлози на социјалдемократите е предлогот на пратеникот Никола Поповски од 1995 година, на постојниот грб само да се отфрли петокраката. Истиот предлог е актуализиран неколкупати, меѓу кои и од премиерот Никола Груевски, во 2007 година, како почетна фаза за решавање на проблемот со грбот, но ни овој предлог тогаш не наиде на поддршка.

Со обезбедена поддршка, овој предлог повторно беше ставен на маса од страна на Владата на Република Македонија во 2009 година, како единствен предлог кој влегол во собраниска процедура. Без јавна расправа, на 16 ноември 2009 година, без никаква расправа на собраниската седница, беше усвоен новиот Закон за грб на Република Македонија со старо-новото решение за изгледот на државниот грб.² Наспроти првичните најави од Владата дека местото на ѕвездата ќе остане празно, сепак, житните класја се спојуваат на врвот.

Со указ бр. 07-4762/1 се прогласи Законот за грб и знаме на Република Македонија.³ Во членот 2 е опишан грбот:

(1) Грбот на Република Македонија претставува поле опкружено со житни класје кои се поврзуваат на врвот, испреплетено со плодови од афион и тутунови лисја, што се поврзани на дното со лента прошарана со народни мотиви.

(2) Среди во полето се оцртува планина во чие подножје тече река, а зад планината изгрева сонце.

Со други зборови, само се исфрла реченицата: „Меѓу врвовите на класјата има петокрака ѕвезда“, а се додаваат зборовите „кои се поврзани на врвот“ што се однесува на житните класја.

Додаден е и нов член 3, кој вели:

Ликовно-графичкиот приказ на грбот на Република Македонија е составен дел на овој закон.

Со ова е дефиниран и изгледот на грбот, кој е прикажан на насловната страница на овој број на „Македонски хералд“, предаден онака како што е даден во предлогот и подоцна прикажан во „Службен весник“. Ова за првпат го дава и еталонот на ликовно-графичкото решение.

Решението на Владата за донесување на новиот грб, односно отстранување на петокраката, се појави ненадејно, токму во времето кога беше во тек собирање на 10 илјади потписи за референдум

In the last issue of *Macedonian Herald*¹, we covered at length the “Coat of Arms” of the Republic of Macedonia. One of the first proposals for resolution of this issue was given in 1995 by the social democrat parliamentarian Nikola Popovski, who suggested that the red star should be removed. The same suggestion was brought to public attention several times by various people including Prime Minister Nikola Gruevski in 2007, as a preliminary stage of the final resolution of the problem, but again, this proposals did not gain sufficient acceptance.

Once support was ensured, in 2009 the Government renewed the proposal, as the only such proposal ever to enter parliamentary procedure. On 16 November 2009, without any public or parliamentary discussion, the Law on the Coat of Arms of the Republic of Macedonia was adopted with the old “new” solution on the appearance of the State Arms². In spite of the original government statement that the place occupied by the star will remain empty, it was nevertheless decided that the wheat sheaves should merge at the top.

So, the Law on the Coat of Arms and Flag of the Republic of Macedonia³ was proclaimed with Decree No. 07-4762/1. Article 2 describes the Coat of Arms as follows:

(1) “The Coat of Arms of the Republic of Macedonia is a field surrounded with wheat sheafs that merge at the top, interwoven with poppy and tobacco leaves, connected at the bottom with a ribbon of a folk pattern”.

(2) “In the middle of the field is a mountain is outlined with a river at its foot, and sunrise behind it”.

In other words, the only change is the exclusion of the sentence: “Between the top of the wheat sheafs is five-pointed star”, and the addition of “connected at the top”, relating to the wheat sheaves.

A new, third article is added, stating:

“The design of the Coat of Arms of the Republic of Macedonia is an integral part of this Law”.

This defines the appearance of the Coat of Arms, shown on the cover page of this issue of *Macedonian Herald*, rendered as it was given in the proposal and later presented in the Official Gazette. This for the first time gave the reference standard for the design of the arms.

This decision of the Government about the new Coat of Arms, i.e. removal of the star, emerged suddenly, and came right at the time when the public was in the process of collecting the ten thousand signatures needed for a referendum to officially adopt the Coat of

за утврдување на грбот од 1620 година⁴ за грб на Република Македонија. Оваа иницијатива беше на ВМРО-НП.

И покрај реакциите на стручната јавност дека отстранувањето на петокраката не го решава проблемот на отстранување на идеолошките предзнаци на грбот, како и повиците да се почека со резултатот од собирањето потписи за референдумот, Собранието го изгласа овој владин проект.

Со ова „привремено“ решение и утврдената процедура за евентуално повторно навраќање на прашањето за грбот ќе биде потребен подолг период за да може Република Македонија да го добие својот вистински и конечен грб, земскиот грб.

¹ Грбовите на Македонија, *Македонски хералд* 3, Скопје, 2009

² Оливера Војновска, Падна петокраката од државниот грб, Утрински весник, 17 ноември 2009, <http://www.utrinski.com.mk/?ItemID=B51C863E5C36004086024FA040DFC7D4>

³ *Службен весник* бр 138 од 17 ноември 2009 година.

⁴ Од Белградскиот грбовник II

Arms of 1620⁴ as State Arms. The initiator of this was the political party IMRO-NP.

In spite of the reactions of the experts that removing the star does not resolve the problem of the ideological connotations of the present Arms, and the appeals for the procedure to be withheld until the outcome of the signature-collecting is known, the Parliament nevertheless hastily adopted this government project.

This “temporary” solution and the established procedure for future readdressing of the issue means that the Republic of Macedonia will need a longer period of time before it can get its true and final coat of arms - the Land Arms of Macedonia.

(Endnotes)

¹ Coats of Arms of Macedonia, *Macedonian Herald* #3, Скопје, 2009

² Оливера Војновска, Падна петокраката од државниот грб, Утрински весник, 17 ноември 2009, <http://www.utrinski.com.mk/?ItemID=B51C863E5C36004086024FA040DFC7D4>

³ *Official Gazette* # 138 of 17 November 2009.

⁴ Form Belgrade Armorial II

Хералдика на Википедија на македонски

На Википедија на македонски јазик можат да се најдат хералдички содржини. Написите во најголем случај се дело на Бојан Јанкулоски. Голем дел се преземени од сајтот на МХЗ, и тоа со дозвола.

Во хералдичкиот дел се застапени елементите на грбот со пригодни илустрации, блазонирањето и хералдичките фигури. Понатаму, можат да се најдат дефинициите на грбоносец, здружување на грбови. Опфатен е и делот за традиционалните хералдички служби од англо-шкотскиот систем како хералдичкиот крал, хералдот и персевантот. На македонски можат да се најдат и статии за грбовите на Македонија и делото на Александар Матковски и неговите балкански претходници.

Темите се обработени на популарен начин, но притоа придржувајќи се до утврдената терминологија на МХЗ, со соодветни фусноти.

Можат да се добијат информации и за државниот грб на Република Македонија, каде се прави осврт и на земските грбови на Македонија, како и на дел од облиците на доскорешниот грб на СРМ, кој во долгогодишната употреба, поради непостоење на единствен стандард, опстојуваше во многу различни облици и форми.

Разгледани се и неколку од предлозите на грбот на Република Македонија.

Се надеваме дека повеќемина ќе се вклучат во овој благороден начин во популаризирање на хералдиката на македонски јазик, пишувајќи повеќе содржини кои ќе им бидат достапни на македонскиот читател. Ова треба да биде посебен поттик на Македонското хералдичко здружение да се вклучи во овој проект и да го стави во своите идни планови.

Википедија
Слободна енциклопедија

Главна страница
Што е Википедија?
Азбучен индекс
Избрана содржина
Случајна страница
Портал

▼ технички
Тековни настани
Скорешни промени
Селска чешма
Донации
Помош

Нови функции • Најавување / создавање на корисничка сметка

Портал • Разговор • Читал • Уреди • Види историја • Пребарување

Вики-средба, 4 септември 2010 во 19:00 часот, **повеќе информации на страницата за Вики-средби**

Портал:Хералдика

Република Македонија • Уметност • Биографија • Географија • Историја • Јазик • Математика • Философија • Наука • Општество • Технологија

ХЕРАЛДИКА

уреди

Хералдиката е наука за грбовите која се занимава со правилата кои владеат при нивното дизајнирање, спојување, наследување, како и блазонирање (описување, читање) на грбовите.

Во почетокот на времето на хералдиката, луѓето, односно благородниците сами одлучувале за дизајнот на грбот. Во тоа време положбата на обичните луѓе не им дозволувала да имаат грбови. Набргу, големите великодостојности ги земаат правото за доделување на грб. Со јакнењето на монархијата, правото на доделување на грб го задржува царот.

Благодарност

Овој број на Македонски Хералд е испечатен со помош на печатницата **МАРИНГ** која излезе во пресрет и во најголемиот дел ги донираше своите услуги.

Македонското хералдичко здружение ја искажува својата благодарност.

Македонски хералдички терминологички речник

Оваа рубрика во Македонски Хералд се обидува да го стандардизира блазонирањето на македонски. Бидејќи изградувањето на терминологија е сложен и долг процес, предложените термини со текот на времето можно е да се адаптираат до објавувањето на официјалниот македонски хералдички терминологички речник.

Основниот, малиот грб се состои од штит и една или повеќе хералдички фигури. Во минатите броеви го разгледавме штитот, неговите форми, бои и поделби.

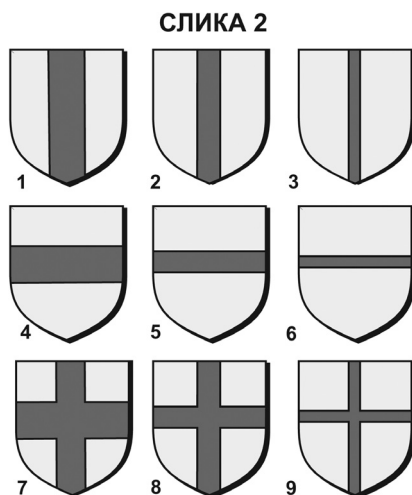
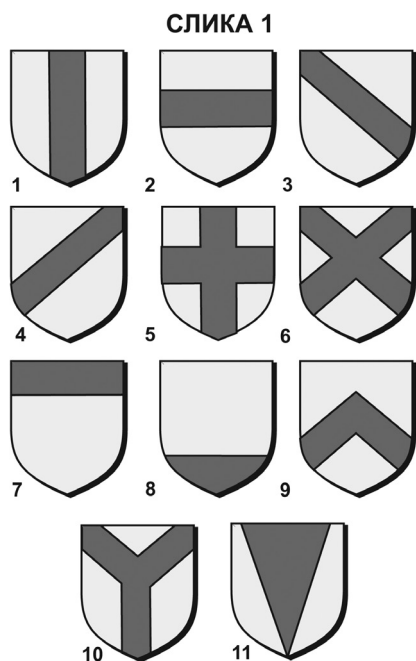
Хералдичките фигури се делат на чесни и обични. Чесните фигури се ординариите, основните геометриски фигури како и нивните деминутиви.

Обичните фигури се делат во неколку основни групи. 1) крстови, 2) животни, 3) птици, 4) ѕверови, 5) хуманоиди 6) небесни, 7) флорални, 8) оружје, 9) секојдневни предмети 10) разни. Можно е да се изврши поделба и на подетални подгрупи.

Во овој број ќе стане збор за чесните хералдичките фигури.

Основните ординарии се:

Столб, (1.1) претставува вертикална лента која зафаќа 1/3

од ширината на штитот и која минува низ центарот.

Појас (1.2) претставува иста таква но поставена хоризонтално.

Превез (1.3) е дијагонална лента која започнува од горната десна хералдичка страна.

Лев превез (1.4) е во спротивната дијагонала.

Крст (1.5) се образува со пресек на столб и на појас.

Андреев крст (Салтир) (1.6) се образува со пресек на превез и лев превез.

Глава (1.7) главата претставува лента поставена во горниот дел на штитот со ширина од 2/7

Основа (1.8) претставува иста таква во долниот дел на штитот.

Стропило, (1.9) се образува од долните делови на превез и лев превез.

Вила (1.10) се образува од долниот дел на столб и од горните делови на обичен и лев превез.

Клин (1.11) е фигура која започнува од целата ширина на главата на штитот и завршува во средината на ширината на основата на штитот

Последниве три фигури имаат и обратна варијанта кога се свртени во обратна насока. Тие можат да бидат и од другите две страни и тогаш се блазонираат како лева и десна фигура.

Некои од овие фигури имаат и демунитиви, кога нивната ширина е помала од онаа на основната чесна фигура, односно

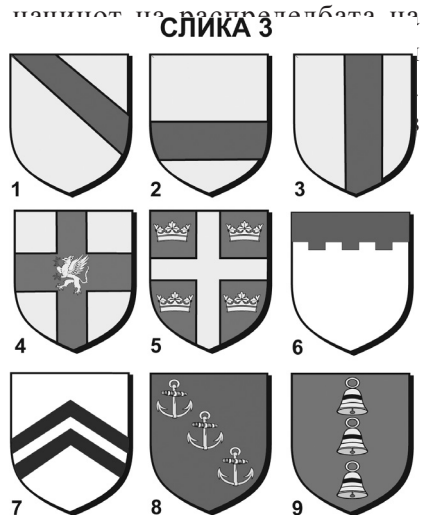
ординарија. Столбот (2.1) ги има гредата (2.2) и стапот (2.3), додека, пак, појасот (2.4) ги има ременот (2.5) и врвцата (2.6). Другите ординарии кои немаат специфичен назив се опишуваат со придавките тесен и потесен. Пример: тесен крст (2.8) и потесен крст (2.9). Не е исклучено во иднина некои од овие демунитиви да добијат и свое име.

Ординариите можат да бидат и поместени од нивната централна положба. Пример: повишен превез (3.1), снижен појас (3.2), столб влево (3.3).

Дадената ширина зависи од распоредот на фигурите на штитот. Ако ординаријата се наоѓа помеѓу други фигури таа е малку потесна а доколку на неа има друга фигура, тогаш таа е поширока. Пример: Златен, на крст зелен, грифон златен (3.4); Зелен, крст помеѓу четири круни, сите златни (3.5).

Чесните фигури можат да бидат оформени и од линиите на поделба, како и на други различни начини прифатени во хералдиката. Исто така, хералдичките фигури можат да се повторуваат. Примери: глава градобранска (3.6) двојно стропило (3.7).

Во блазонирањето се користи и терминот „во“ и одредена ординарија, што укажува на

Чудесниот свет на хералдиката

Од предавањата на три модули

Експертниот проект „Чудесниот свет на хералдиката, басен на гробот“ започна на Скопје на 10 ноември, 10 мај 2007 година. Организацијата на хералдиката како наука и уметност, како и презентацијата на нејзините македонски хералдици на оваа презентација во Скопје.

Координатор на проектот во оваа Непозната уметност е Ана Антониќ, историчар на уметноста и македонски хералдички истражувачки систем на симболи и Непознатост е мр Јован Јовановиќ, хералд и практично-критичкиот гроб.

Методот којшто се применува на работилницата има 3 модули:

- 1.1 Запознавање со хералдиката, со нејзините елементи и промени, преку како симболи на симболи, како и основни елементи на нејзините хералдици.
- 1.2 Практично запознавање со симболи на симболи, како и основни елементи на нејзините хералдици.
- 1.3 Запознавање со нејзините како симболи на симболи, како и основни елементи на нејзините хералдици.
- 1.4 Практично запознавање со симболи на симболи, како и основни елементи на нејзините хералдици.
- 2.1 Практично запознавање со симболи на симболи, како и основни елементи на нејзините хералдици.
- 2.2 Практично запознавање со симболи на симболи, како и основни елементи на нејзините хералдици.

Од практичните работилници, модули 1-2

Хералдиката и современоста

на 12 мај 2010 год. среда
11 часот во кинозалата
на музејот на македонија
и македонското хералдичко здружение ве покануваат на предавањето
оравој на грбовите на земјите од југоисточна Европа
проф. д-р Иван Балта од филозофскиот факултет во осиеј
граватска на 12 мај 2010 год.
среда 11 часот во кинозалата на музејот на македонија и македонското хералдичко здружение

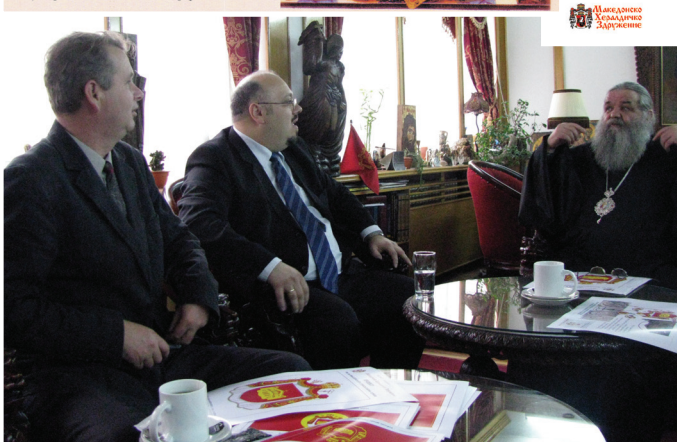

Филозофскиот факултет, Институт за историја
во соработка со Македонското хералдичко здружение
ве поканува на предавањето

предизвиците на месната
хералдика

д-р Стојан Антонов
Претседател на Бугарското
хералдичко и вексиллолошко друштво

5 февруари 2010 (петок) во 11 часот,
во Семинарот по историја на Филозофски факултет

1. Од подготовката на поставката Хералдика во Македонија во Музеј на Македонија.
2. Посетители ги разгледуваат паноата на кои се претставени работилницата по хералдика како и трудовите на учениците.
— Еден од плакатите на презентацијата кој ја опишува методиката на работилницата.

1. The preparation of the exhibition *Heraldry in Macedonia* in the Museum of Macedonia.
2. Visitors looking at the posters of the workshop on heraldry and the works of students. - A poster presentation which describes the methodology of the workshop.
3. First official meeting with the President of the Republic of Macedonia.

Активности на МХЗ

Activities of MHS

По отворањето на изложбата Македонска хералдика во Музеј на Македонија и предавањето на хералдот Јован Јоновски следуваа неколку гостувања во емисии на домашни и неколку странски телевизии. Заедно со д-р Снежана Филипова беше снимена и емисија од Македонската телевизија за хералдиката во Македонија.

Во мај беа претставени и резултатите од сите три модула од предавањата и работилниците од проектот „Чудесниот свет на хералдиката“. Набргу потоа, по барање на претседателот на Република Македонија, Ѓорге Иванов, МХЗ се зафати и со дефинирањето на инсигниите на институцијата претседател. Тимот го сочинуваа претседателот Јован Јоновски, секретарот Петар Гајдов и Стојанче Величковски. Величковски имаше и неколку интервјуа во пишаните и електронските медиуми за иницијативата за популаризација на македонскиот даб (*Quercus Macedonica*) за флорален симбол на Македонија.

Потоа следуваа и работата на грбот на Македонската православна црква, овој пат во тимот покрај хералдот беше и хералдичкиот уметник Стојанче Величковски. Поопширно за овие два проекта можете да прочитате во објавените написи во овој број.

По објавувањето на иницијативата за отфрлање на ѕвездата од грбот, следуваа многу написи, интервјуа, коментари, но сепак МХЗ не беше официјално контактирано од надлежните органи во врска со промената на грбот на Република Македонија.

Следуваа и две гостувања, првото во февруари на д-р Стојан Антонов, веќе добро познат на македонската хералдичка јавност, кој веќе неколкупати гостувал со своите предавања. Второто беше на проф. д-р Иван Балта од Осиек, Хрватска. И двајцата се здобија со почесно членство.

Во рамките на меѓународната соработка, делегација од МХЗ беше присутна на Годишното собрание на Бугарското хералдичко и вексилолошко друштво. МХЗ аплицираше за членство во Меѓународната конфедерација за хералдика и генеологија и се очекува дека ќе биде примена на Годишното собрание на конфедерацијата, кое ќе се одржи во рамките на 29. Меѓународен конгрес на хералдички и генеолошки науки во Штутгарт, Германија, во септември 2010 година.

Following the opening of the exhibition on Macedonian Heraldry at the Museum of Macedonia and the lectures of Herald Jovan Jonovski, several interviews followed on domestic and foreign television stations. Following this came the documentary program on heraldry in Macedonia, also featuring Dr. Snežana Filipova on Macedonian national television.

In May we presented the results of all three modules of lectures and workshops at the project called “Amazing World of Heraldry”. Shortly after, at the request of the President, Gjorge Ivanov, MHS was commissioned to define the insignia of the Office of the President. The team included President Jovan Jonovski, Secretary Petar Gajdov and Stojanče Veličkovski. Veličkovski had several interviews in the printed and electronic media regarding the initiative for popularization of the Macedonian Oak (*Quercus Macedonica*) as a floral symbol of Macedonia.

Next was the work on the Coat of Arms of the Macedonian Orthodox Church, this time in a team that, beside the herald, included the heraldic artist Stojanče Veličkovski. More detail on these two projects can be found in articles published in this issue.

After the initiative to remove the five-pointed star from the State “Coat of Arms”, many articles, interviews and comments followed, but MHS was not officially contacted by the authorities in connection with the change of the Coat of Arms of the Republic of Macedonia.

Two visits took place. In February we received Dr. Stoyan Antonov, already well known to the Macedonian heraldic public with several of his lectures. Later we had the honour of welcoming Dr. Ivan Balta from Osijek, Croatia. Both experts received honorary memberships in MHS.

As part of the international cooperation of the Society, a delegation from MHS was present at the Annual Assembly of the Bulgarian Heraldry and Vexillology Society. MHS applied for membership in the International Confederation of Heraldry and Genealogy and is expected to be admitted as full member at the General Assembly of the Confederation to be held within the 29th International Congress of Genealogical and Heraldic and Sciences in Stuttgart, Germany, in September 2010.

3. Средба со Претседателот на Република Македонија, Ѓорге Иванов.

4. Средба со членови од синодот на МПЦ, Архиепископот г.г. Стефан, и владиките Методиј и Климент.

5. Плакатите за предавањата на д-р Стојан Антонов.

6. Од предавањето на д-р Иван Балта (првиот од лево) – плакатот за предавањето.

donia, Gjorge Ivanov.

4. Meeting with members of the Synod of the Orthodox Church, Archbishop k. k. Stefan, and Bishops Metodij and Kliment.

5. Posters on the lectures of Dr. Stoyan Antonov.

6. The lecture by Dr. Ivan Balta (first left) - Posters for lecture.

Хералдички регистер

Heraldic Register

Во овој број ви претставуваме три грба, изработени пред официјализирањето на грбовиот регистер во септември 2004 година. Овие грбови имаат и карактеристики кои не се во согласност со новиот регистер, но поради историчност ги претставуваме тука.

Првиот е на Дарко Ангелов, во моментот амбасадор на Република Македонија во Унгарија. Грбот е изработен 2002 година. Блазон: Расечен злато и црвено. Десно Архангел Михаил, лево лав кој во левата рака држи шар, двете златни. Во подножје мост сребрен.

Мантија: златно-црвена.

Челенка: Златно сонце

Мото: *Per aspera ad Sole* (Преку трње до сонцето)

Забелешка: Со статутот на грбовиот регистер донесен 2004 год., силно се обесхрабрува употребата на сонцето од вергина и негови варијации, како и златниот лав на црвена подлога во лични грбови. Овие се сметаат за државни симболи кои историски се употребувале со таков предзнак.

Вториот грб е на Андреја Стефановски, изработен 1997 година.

Блазон: Вртешка сино и пурпурно. На андреев крст сребрен помеѓу две лавовски глави откинати свртени со тилот и крунисана иста во чело и котва во подножје, сите златни, ерусалимски крст црвен.

Мантија: Сино-бела

Челенка: На венец зелен ѕвезди златни. Над се свиток.

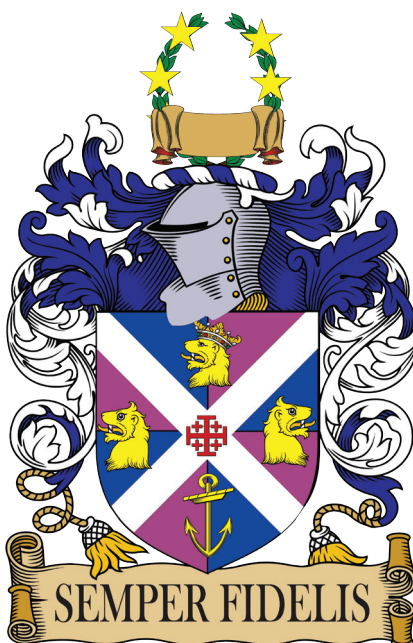
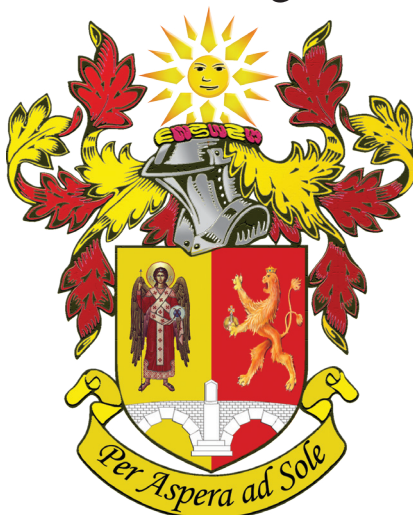
Мото: *Semper Fidelis* (Секогаш верен)

Третиот грб е на Бојан Симовски, изработен 2003 година. Блазон: Светло сино, сонце со дивергентни зраци златно. Подножје пилесто подигнато зелено.

Мантија: зелено-златна.

Челенка: Сива мечка со глобус во предните шепи двете природни.

Мото: *Terra nostra* (Наша земја).

In this issue we present three Arms devised before establishment of the heraldic Register in September 2004. These arms have some characteristics that are not in line with the new register policy, but are represent here because of historicity.

The first one is of Darko Angelov, currently Ambassador of the Republic of Macedonia in Hungary. Arm devised in 2002. Arms: *Per pale Or and Gules, to dexter a depiction of the Archangel Michael proper to sinister a lion rampant holding a globe in its dexter paw in base overall a two-arched stone bridge argent.*

Crest: A Sun in splendour.

Motto: *Per aspera ad Sole* (Through thorns to the Sun)

Note: The statute of arms register enacted in 2004, strongly discourages the use of the Sun of Vergina and its variations, and Gules lion rampant Or in personal arms. These are considered national and state symbols that historically were used as such.

The second is the Arms of Andreja Stefanovski, devised in 1997. Arms: *Gyronny of eight Azure and Purpure on a saltire argent overall between two lions heads facing to dexter and to sinister respectively in chief a lion's head crowned all langued Gules and in base an anchor Or a Jerusalem Cross also Gules.*

Crest: A wreath of leaves Vert and Stars Or overall an open scroll gold.

Mantling: Azure doubled argent.

Semper Fidelis (Always faithful)

The third Arms is of Bojan Simovski, devised in 2003. Arms: *Bleu-celeste a rayed Sun Or surmounted by a pile reversed dancetty vert.*

Crest: A Gray Bear holding a Globe all proper.

Mantling: Vert doubled Or.

Motto: *Terra nostra* (Our land.)

Блазон и емблазон,
македонскиот хералд
Devised and emblazoned by the
Herald of Macedonia

